

Nr 3.

Utlåtande med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar, såvitt avser jordbruksärenden.

Till jordbruksutskottet har hänvisats i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar, såvitt dessa avser jordbruksärenden. Utskottet får härmed avgiva utlåtande över framställningarna jämte med anledning därav framlagd motion.

Beträffande utredningen i hithörande ärenden får utskottet i huvudsak hänvisa till motsvarande punkter i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 2 januari 1953 (bil. 30 till statsverkspropositionen).

Statens affärsverksfonder.

Domänverket.

1:o) **Tjänstebostäder för domänverket.** För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket anvisats ett investeringsanslag av 500 000 kronor till tjänstebostäder för domänverket. Därjämte har för samma ändamål å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1951/52 anvisats ett investeringsanslag av 300 000 kronor. Från anslaget bestrides kostnaderna för inköp eller uppförande av tjänstebostäder för domänverkets befattningshavare i sådana fall, då dylika bostäder icke kan anskaffas på annat sätt.

Domänstyrelsen (skr. 15/8 1952) hemställer, att för ifrågavarande ändamål skall anvisas dels för nästa budgetår ett investeringsanslag av 1 800 000 kronor dels ock å tilläggsstat för innevarande budgetår ett investeringsanslag av 900 000 kronor.

Departementschefen.

»Såsom framgår av det föregående erfordras enligt domänstyrelsens beräkningar ett anslag av sammanlagt icke mindre än 2 700 000 kronor för att styrelsen skall bli i tillfälle att genomföra sitt program för anskaffande av tjänstebostäder intill den 1 juli 1954. Även enligt min mening föreligger ett stort behov av sådana bostäder. Med hänsyn härtill ävensom till de ökade byggnadskostnaderna anser jag mig därför böra förorda en ökad medelsanvisning för ändamålet. Emellertid medger det nuvarande läget icke en så kraftig ökning, som styrelsen hemställt om. Jag är därför icke be-

redd att nu tillstyrka en högre medelsanvisning för ändamålet än 900 000 kronor. I enlighet med styrelsens förslag torde en del av dessa medel böra ställas till förfogande redan under innevarande budgetår. Jag föreslår därför, att av sistnämnda belopp 300 000 kronor skall uppföras å tilläggsstat för budgetåret 1952/53. Till frågan om anvisande av detta belopp återkommer jag vid anmälan av äskandena å tilläggsstat för nämnda budgetår. Å kapitalbudgeten för nästa budgetår skulle uppföras återstoden av den av mig förordade medelsanvisningen eller 600 000 kronor.»

Utskottet. Utskottet torde få erinra om att riksdagen tidigare bifallit utskottets hemställan (utl. nr 2, p. 9; r. skr. nr 39) om anvisande i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag å tilläggsstat för innevarande budgetår av ett investeringsanslag av 300 000 kronor till tjänstebostäder för domänverket. Kungl. Maj:ts framställning under denna punkt föranleder icke heller någon erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer följaktligen,

att riksdagen må till *Tjänstebostäder för domänverket* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 600 000 kronor.

2:o) **Kontorsbyggnader för domänverket.** Vid 1950 års riksdag (statsverksprop., bil. 29, p. 2; r. skr. nr 73) anvisades för budgetåret 1950/51 å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder: Domänverket ett investeringsanslag av 100 000 kronor till kontorsbyggnader för domänverket.

Domänstyrelsen (skr. 15/8 1952) hemställer, att för ifrågavarande ändamål skall för nästa budgetår anvisas ett anslag av 75 000 kronor. Styrelsen upplyser därvid, att den har för avsikt att i domänverkets fastighet Gamen i Luleå inreda lokaler för verkets kontor i staden, så snart skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län, som förhyr vissa lokaler i fastigheten, flyttat in i andra lokaler. Kostnaderna för nödvändiga ändrings- och reparationsarbeten i samband därmed uppskattas av styrelsen till 100 000 kronor. Domänstyrelsen meddelar vidare, att av det tidigare anvisade anslaget å 100 000 kronor återstår odisponerat ett belopp av 80 000 kronor. Emellertid bör enligt domänstyrelsen medel även finnas för att möta under budgetåret eventuellt uppkommande behov av kontorsbyggnader på andra platser i landet.

Departementschefen.

»Mot domänstyrelsens förslag, att i ifrågavarande fastighet skall inredas lokaler för kontor i Luleå, har jag icke något att erinra. De beräknade kostnaderna för erforderliga ändringsarbeten å 100 000 kronor kan jag också godtaga. Såsom framgår av styrelsens framställning finns å anslaget en odisponerad behållning av 80 000 kronor. För ändamålet erfordras alltså ytterligare 20 000 kronor. Styrelsens hemställan om medel för att täcka eventuellt uppkommande kostnader för kontorsbyggnader på andra

platser i landet anser jag mig däremot icke för närvarande kunna biträda. Jag förordar sålunda, att för nästa budgetår skall anvisas ett anslag av 20 000 kronor.»

Utskottet. Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning och hemställer således,

att riksdagen må till *Kontorsbyggnader för domänverket* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 20 000 kronor.

3:o) **Rörelsekapital för domänverket.** Kungl. Maj:t har under punkten 3 föreslagit riksdagen dels att till Rörelsekapital för domänverket för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 22 000 000 kronor till utökning av Aktiebolaget statens skogsindustriers aktiekapital, dels att bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att, för att bereda domänverket rörelsekapital, tillhandahålla sagda verk en rörlig kredit av ytterligare 30 000 000 kronor eller tillhoppa med tidigare beviljade krediter högst 80 000 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet behandlat en i riksdagens andra kammare av fru *Sandström m. fl.* väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 420, vari hemställts dels att en utredning måtte komma till stånd beträffande statens skogsindustriers ekonomiska ställning, hittills företagna dispositioner och planerad expansion, dels att riksdagen måtte avslå vad som under förevarande anslagspunkt begäres för budgetåret 1953/54 i form av anslag till utökning av statens skogsindustriers aktiekapital.

Rörande de skäl som åberopats till stöd för motionen får utskottet hänvisa till denna.

Under rubriken Rörelsekapital för domänverket anvisade 1923 års riksdag (prop. nr 183; r. skr. nr 209) å riksstaten för budgetåret 1923/24 bland utgifter för kapitalökning ett anslag av 10 000 000 kronor. Tillika bemyndigade riksdagen dels fullmäktige i riksgäldskontoret att — för att bereda domänverket ytterligare rörelsekapital — tillhandahålla verket en rörlig kredit av intill 10 000 000 kronor, dels domänstyrelsen att för likviderande av utav Kungl. Maj:t beslutade inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark utfärda reverser, dock vid varje tidpunkt till belopp ej överstigande behållningen å domänverkets markinköpsfond. I anledning av detta riksdagsbeslut anbefalldes Kungl. Maj:t den 8 juni 1923 domänstyrelsen att såsom rörelsekapital för domänverket disponera de behållningar å fonden för inköp av skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark (markinköpsfonden) samt domänverkets förnyelsefond för återväxtkostnader, vilka icke behövde hållas tillgängliga för att täcka förestående utgifter för de ändamål, vilka fonderna vore avsedda att fylla.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 2 december 1938 må jämväl domänverkets tjänste- och familjepensionsfonders tillgångar disponeras såsom förslag för

domänverket. I samband med den avveckling av affärsverkens pensionsfonder, som sedermera ägde rum i samband med kapitalbudgetens omläggning per den 1 juli 1944, uppskrevs jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 17 november 1944 domänfonden med 11 213 409 kronor, vilket belopp därmed överfördes såsom rörelsekapital för domänverket.

Sedan 1939 års lagtima riksdag (statsverksprop., kap.budg., bil. 7, punkt 1; r. skr. nr 181) å riksstaten för budgetåret 1939/40 under samma anslagsrubrik anvisat ett anslag av 7 500 000 kronor, förordnade Kungl. Maj:t den 9 juni 1939 att anslaget skulle av domänstyrelsen disponeras för därmed avsett ändamål.

Härefter bemyndigade 1942 års riksdag (prop. nr 95; r. skr. nr 134) fullmäktige i riksgäldskontoret att, för att bereda domänverket rörelsekapital, tillhandahålla sagda verk en rörlig kredit av ytterligare 10 000 000 kronor eller sålunda tillhoppa 20 000 000 kronor.

Vidare anvisade 1950 års riksdag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1949/50 (prop. nr 2, bil. 14, p. 1; r. skr. nr 53) såsom rörelsekapital för domänverket ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor, varjämte riksdagen bemyndigade fullmäktige i riksgäldskontoret att, i samma syfte som nyss angivits, tillhandahålla domänverket en rörlig kredit av ytterligare 30 000 000 kronor eller sålunda tillhoppa högst 50 000 000 kronor.

Domänverkets sammanlagda rörelsemedel uppgick den 30 juni 1952 till 131 700 000 kronor, varav 23 200 000 kronor utgjorde rörelsekapital, 50 000 000 kronor rörlig kredit i riksgäldskontoret samt 29 100 000 kronor respektive 29 400 000 kronor disponibla behållningar å markfonden och förnyelsefonden.

Domänstyrelsen (skr. 29/11 1952) hemställer dels att av styrelsens överskott för år 1952 ett belopp av 22 000 000 kronor skall få användas till fördubbling av Aktiebolaget statens skogsindustriers aktiekapital, dels ock att domänverket skall tillhandahållas en rörlig kredit av ytterligare 30 000 000 kronor eller tillhoppa 80 000 000 kronor. I anledning av framställningen har remissutlåtande avgivits av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret den 16 och den 23 december 1952.

Domänstyrelsen har vid sin skrivelse fogat, bland annat, följande två tabblår, innefattande den ena en redogörelse för domänverkets rörelsemedel m. m. vid olika tidpunkter och den andra en sammanställning över domänfondens inkomster och utgifter under åren 1942—1953.

I anslutning till nämnda tabblår — i det följande benämnda tablå nr 1 och tablå nr 2 — anför domänstyrelsen i huvudsak följande.

Domänverkets likviditet har under åren 1951 och 1952 varit så hårt ansträngd, att det icke varit möjligt för verket att inom föreskriven tid till statsverket inleverera överskottsmedel från föregående år. Detta gäller, såsom framgår av tablå nr 1, särskilt år 1952. Det framgår vidare av samma tablå (rad 17), att per den 30 juni 1952 hade, för att förutsatt inleverering skulle ha kunnat ske, ett betydande behov av ytterligare rörelsemedel, nämligen över 40 miljoner kronor, måst förefinnas. En förstärkning av tillgången på rörelsemedel enbart för inleverering av överskottsmedlen anser dock sty-

Tablå nr 1. Domänverkets rörelsemedel m. m. vid olika tidpunkter.

(i milj. kronor räknat)

	Rad	31/12 49	30/6 50	31/12 50	30/6 51	31/12 51	30/6 52
A. Tillgången på rörelsemedel							
1. Rörelsekapitalet	1	13·2	23·2	23·2	23·2	23·2	23·2
2. Rörlig kredit	2	20·0	50·0	50·0	50·0	50·0	50·0
3. Markfonden, kontant del	3	23·3	23·2	25·8	26·5	28·1	29·1
4. Förnyelsefonden	4	11·8	11·1	16·1	16·1	30·6	29·4
Summa	5	68·3	107·5	115·1	115·8	131·9	131·7
B. Av olika anledningar bundna medel							
1. Avräkningar	6	5·6	17·3	4·2	22·3	4·4	21·5
2. Kostnader för virke i lager	7	9·4	9·4	7·8	7·8	12·1	12·1
3. Fordringar (samt diverse förskotterade medel minus skulder)	8	58·2	67·1	87·5	77·2	95·0	96·6
4. Direkt förlag till AB Statens skogsindustrier	9	3·7	3·7	3·7	3·7	3·7	3·7
5. Underskott på rörelsen under första halvåret	10	—	5·0	—	12·2	—	28·0
6. Skuld till statsverket (ej inlevererat överskott)	11	—	—	—	8·6	—	74·7
Summa	12	76·9	102·5	103·2	131·8	115·2	236·6
Överskott resp. brist i fråga om rörelsemedel (rad 5 minus rad 12)	13	— 8·6	+ 5·0	+ 11·9	— 16·0	+ 16·7	— 104·9
C. Tillgång på kassamedel och outnyttjad rörlig kredit							
1. Behållning i bank och kassa	14	4·5	6·0	4·9	7·8	55·2	14·4
2. Ej utnyttjad rörlig kredit	15	8·0	14·0	46·0	8·5	50·0	50·0
Summa	16	12·5	20·0	50·9	16·3	105·2	64·4
Balansställningen (rad 13 + rad 16)	17	+ 3·9	+ 25·0	+ 62·8	+ 0·3	+ 121·9	— 40·5
Här ovan har räknats med att överskottet skall vara inlevererat senast den 30/6. I verkligheten har detta icke skett åren 1951 och 1952. Därigenom har ifrågavarande balans varit (rad 17 + rad 11)	18	+ 3·9	+ 25·0	+ 62·8	+ 8·9	+ 121·9	+ 34·2
I balansen ovan ingår även till betalning förfallna fordringar, avseende försålt virke till AB Statens skogsindustrier. Dessa belopp — som ingår i rad 8 — har varit	19	29·0	40·0	33·4	31·5	22·5	23·7
Därest dessa belopp hade inbetalats i rätt tid hade balansen blivit (rad 18 + rad 19)	20	+ 32·9	+ 65·0	+ 96·2	+ 40·4	+ 144·4	+ 57·9

Tablå nr 2. Sammanställning över domänfondens inkomster och utgifter under åren 1942—1953.

År	Inkomster	U t g i f t e r			Överskott	Anm.
		För driftfen	Avsättn. till förnyelsefonden	Totalt		
1942	86.9	57.4	4.4	61.8	25.1	
1943	96.6	67.4	3.9	71.3	25.3	
1944	101.5	68.4	7.0	75.4	26.1	
1945	89.5	65.9	3.5	69.4	20.1	Dessutom 0,3 milj. som nettokostnad ur förnyelsefonden
1946	119.0	76.1	10.5	86.6	32.4	
1947	123.0	75.2	3.6	78.8	44.2	Dessutom 4,4 milj. som nettokostnad ur förnyelsefonden
1948	122.7	88.8	1.5	90.3	32.4	Dessutom 8,7 milj. som nettokostnad ur förnyelsefonden
1949	138.8	98.0	19.8	117.8	21.0	
1950	153.8	97.1	17.2	114.3	39.5	
1951	248.1	128.9	28.1	157.0	91.1	
1952	276	165	30	196	80	
1953	233	173	25	198	35	

1942—1951 = verkliga inkomster och utgifter

1952—1953 = beräknade » » »

relsen icke lämplig, då stora virkeslikvider sedvanligt inflyter i början på andra halvåret, vilket avsevärt förbättrar likviditeten. Styrelsen räknar med att — liksom under senare år skett — inbetalningen av överskottsmedel får fördelas på flera månader närmast efter budgetårets utgång. Förevarande framställning om förstärkning av tillgången på rörelsemedel föranledes sålunda icke av svårigheten under senare år att inleverera överskottet före den 1 juli.

I tablå nr 1 (rad 18) redovisas balansställningen med hänsyn tagen i förekommande fall till den försening, som skett beträffande inlevereringen av överskottsmedlen. Överskotten på rörelsemedel har de senaste åren visat sig vara synnerligen knappa. Detta sammanhänger med att huvudparten av domänverkets inkomster av försäljningar under ett kalenderår inflyter under tiden från och med juni månad därpå följande år. Verkets driftsutgifter däremot faller numera ungefär till lika stor del på första som på andra halvåret. Detta gör att ett mycket stort tillfälligt överskott på rörelsemedel måste föreligga vid kalenderårsskiftet. Härtill kommer att alltid en viss del av markfondens kontanta del måste vara disponibel för markinköp. Då fondens kontanta del i sin helhet inräknats bland disponibla rörelsemedel, kräver även sistnämnda förhållande ett visst överskott i nämnda balansställning. Beträffande förnyelsefonden förutsätter styrelsen, att avsättningen till fonden under de närmaste åren, liksom nu är fallet, får ske med 12 procent av verkets bruttoinkomst av skogsmedel under respektive år.

I balansen ingår bland redovisade bundna medel beträffande statens skogsindustrier dels ett direkt förslag å 3,7 miljoner kronor, dels fordringar för försålt virke. Domänverket har som bekant att förse bolaget med erforderliga rörelsemedel. Detta har till huvudsaklig del skett i den formen,

att domänstyrelsen lämnat bolaget anstånd med kontraktsevenliga inbetalningar. Sålunda ingår i redovisade fordringar (tablå nr 1 rad 8) till betalning förfallna fordringar, som styrelsen haft hos bolaget, med de belopp, som angivits å rad 19. Skulle bolaget kontraktsevenligt ha inbetalat sina virkeslikvider till styrelsen, hade å rad 18 angiven balans i motsvarande grad förbättrats och blivit den, som angivits å rad 20.

Den ojämnhet i inkomsternas och utgifternas fördelning, som föreligger och som allt fortfarande torde komma att kvarstå, har till följd att en ökad omslutning medför ökade krav på rörelsemedel. Förändringen av omslutningens storlek framgår av tablå nr 2. Påfallande är bland annat, hur utgifterna för senare år ökat i jämförelse med tidigare år, till stor del beroende på ett förändrat penningvärde och på att en procentuellt större del av avverkningen utföres i verkets egen regi. Trots att även inkomsterna ökat kommer utgiftsökningen, till följd av vad nyss framhållits om ojämnheten i inkomsternas och utgifternas fördelning, att försämra likviditeten under kalenderårets första hälft.

Styrelsen framhåller härefter, att såvitt för närvarande kan bedömas nu tillgängliga rörelsemedel torde vara tillräckliga för domänverkets egen rörelse, därest för det första statens skogsindustrier får möjlighet att vid utsatt förfallotid inleverera domänverkets fordringar för försålt virke utan att taga i anspråk rörelsemedel, som verket nu förfogar över, samt för det andra verket kan räkna med att inlevereringen till statsverket av dess överskottsmedel får fördelas på flera månader närmast efter budgetårets utgång. Nu tillgängliga rörelsemedel är däremot otillräckliga för att verket skall kunna tillgodose statens skogsindustrier med förlagsmedel.

Domänstyrelsen meddelar i detta sammanhang, att frågan om statens skogsindustriers kapitalbehov behandlats vid bolagets senaste styrelsesammanträde. Bolagets verkställande direktör har vidare i en promemoria, vilken fogats vid domänstyrelsens förevarande skrivelse, lämnat en redogörelse för bolagets utveckling. Därvid har en jämförelse gjorts med andra skogsindustriella företag beträffande eget och främmande kapital ävensom en beräkning över kapitalbehovet. Sammanfattningsvis har i promemorian uttalats, att bolaget bör få rätt att i den öppna marknaden upptaga ett långfristigt bank- eller obligationslån till belopp, som styrelsen bestämmer, och mot säkerhet i bolagets industriella fastigheter. Vidare bör aktiekapitalet ökas med 22 000 000 kronor genom kontantinbetalning från domänstyrelsen. Slutligen bör domänstyrelsen beredas möjlighet att av sitt rörelsekapital såsom hittills mot ränta till bolaget utlåna för driften från år till år temporärt erforderliga förlagsmedel upp till 30 000 000 kronor.

Domänstyrelsen, som till behandling endast upptagit de två sistnämnda frågorna, anför till en början angående den ifrågasatta ökningen av aktiekapitalet i huvudsak följande.

Bolagets verkställande direktör har i sin promemoria visat, att det egna kapitalet per den 31 december 1951 för bolagets vidkommande utgjorde 15 procent av årsleveransvärdet, medan motsvarande siffra i medeltal för nio andra större skogsindustriföretag i landet utgjorde drygt 38 procent. Statens skogsindustriers eget kapital är alltså endast 40 procent av vad andra skogsindustriföretag förfogar över, om man ställer det egna kapitalet i för-

hållande till årsleveransvärdet. Det egna kapitalet för statens skogsindustrier uppgick vid nämnda tidpunkt till sammanlagt 28 160 000 kronor, varav 22 000 000 kronor utgjorde aktiekapital, 2 700 000 kronor reservfond och 3 460 000 kronor vinstmedel. Aktiekapitalet var sålunda cirka 78 procent av det egna kapitalet.

Av en inom domänstyrelsen upprättad sammanställning, utvisande hur stor del av balansomslutningen som det egna kapitalet utgör för olika företag, framgår följande.

	Eget kapital i procent av balansomslutningen per den 31 december		
	1949	1950	1951
Statens skogsindustrier.....	30	30	25
Medeltal för nio andra större skogsindustriföretag	63	59	48

Såväl de av bolagets verkställande direktör lämnade uppgifterna som den inom styrelsen upprättade sammanställningen visar otvivelaktigt, att statens skogsindustriers eget kapital är alltför lågt i jämförelse med andra skogsindustriella företag. Styrelsen anser därför, att aktiekapitalet bör höjas med 22 000 000 kronor, vilket innebär en fördubbling av bolagets tidigare aktiekapital.

En motsvarande ökning av det egna kapitalet har under de senaste åren skett beträffande flertalet av de enskilda skogsindustriföretagen genom fondemissioner. Statens skogsindustrier har för sin del icke ansett det möjligt att ordna kapitalbehovet för bolaget på sådant sätt. Anledningen härtill är främst, att bolaget icke haft möjlighet att disponera över osedvanligt stora vinster från egna skogar och över inkomster av vattenfall. Vidare har moderniseringen av fabriksanläggningarna krävt stora insatser, då anläggningarna och byggnaderna vid bolagets övertagande av verkets skogsindustriella rörelse år 1942 var i mindre gott skick. Därjämte har vissa nyinvesteringar skett.

Den föreslagna utökningen av statens skogsindustriers aktiekapital anser domänstyrelsen lämpligen böra ske i form av ett medgivande för styrelsen att av överskottet för år 1952 ett belopp av 22 000 000 kronor skall få användas för sagda ändamål.

Beträffande bolagets behov av förlagsmedel anför domänstyrelsen bland annat.

Bolagets behov av förlagsmedel beräknas av dess verkställande direktör till 30 000 000 kronor. Vid utgången av kalender- resp. budgetåren från och med den 31 december 1949 har bolaget åtnjutit anstånd med regleringen av till betalning förfallna fordringar för från domänverket inköpt virke med i medeltal cirka 30 000 000 kronor (se tablån nr 1). Beräkningen av behovet av förlagsmedel innebär alltså i praktiken ingen ändring av beloppet i fråga om de förlagsmedel, som bolaget i medeltal under senare år erhållit från domänverket i form av anstånd med reglering av fordringar, som förfallit till betalning. Storleken av beloppet föranleder därför, särskilt med hänsyn till den penningvärdesförsämring som skett och utvidgningen av bolagets rörelse, icke någon erinran från styrelsens sida.

Då, såsom framgår av det föregående, domänstyrelsen ansett hittills anvisade rörelsemedel erforderliga för domänverkets egen rörelse, finner styrelsen en förstärkning av rörelsemedlen nödvändig. Denna förstärkning bör lämpligen få den formen, att styrelsen bemyndigas att begagna en rörlig

kredit i riksgäldskontoret å ytterligare 30 000 000 kronor. Därest ett dylikt bemyndigande lämnas, förklarar sig styrelsen ha för avsikt att tillhandahålla statens skogsindustrier i första hand förlagsmedel — utöver det särskilda förlaget å 3 700 000 kronor för reglering av inköpet av Laxå bruks aktiebolag — med ett belopp av 20 000 000 kronor till en förhållandevis låg ränta. Denna bör enligt styrelsen lämpligen liksom hittills vara 0,5 procent högre än vad styrelsen får erlægga till riksgäldskontoret. Nyssnämnda grundbelopp skulle närmast vara att jämföra med sådana långfristiga lån, som upptages av andra skogsindustriella företag. I anslutning härtill påpekas, att statens skogsindustriers långfristiga skulder, utöver förut nämnda förlag å 3 700 000 kronor, praktiskt taget i sin helhet utgöres av pensionsmedel. Domänstyrelsen framhåller till sist, att bolagets tillgång på kortfristiga lån, i likhet med de långfristiga lånen, hittills i huvudsak tagit sig uttryck i anstånd med virkeslikvider till styrelsen. Liksom förut bör bolagets behov av lån av förstnämnda slag tillgodoses av styrelsen inom ramen för dess möjligheter. Härvid bör dock bolaget för denna kredit erlægga en högre ränta, som kan anses motsvara vad enskilda företag erlägger för sina kortfristiga lån.

Avslutningsvis uttalar domänstyrelsen, att om statens skogsindustrier erhåller rörelsemedel och ökat aktiekapital på sätt i det föregående angivits, likställighet torde skapas mellan detta bolag och de enskilda skogsindustrieföretagen i fråga om formerna för kapitalbehovets täckande.

Statskontoret anför, att frågan om i vilken utsträckning behov föreligger av ytterligare kapital- respektive rörelsemedel väsentligen undandraget sig dess bedömande. Statskontoret anser sig emellertid icke kunna tillstyrka, att uppkommet överskott å domänverkets rörelse disponeras för förstärkning av statens skogsindustriers aktiekapital. I överensstämmelse med vedertagna budgettekniska principer bör detta enligt statskontorets mening ske genom anvisandet av ett investeringsanslag å kapitalbudgeten. Beträffande den förordade ökningen av den rörliga krediten hos riksgäldskontoret förutsätter statskontoret slutligen, att ifrågavarande kredit icke utnyttjas i vidare mån än som är oundgängligen erforderligt.

Fullmäktige i riksgäldskontoret anför i sitt utlåtande.

Genom domänstyrelsens framställning torde få anses klarlagt, att domänverket under rådande förhållanden är i behov av ökade rörelsemedel, närmast för att kunna tillgodose Aktiebolaget statens skogsindustrier med förlagsmedel. En sådan tillökning bör lämpligen ske genom att maximibeloppet för domänverkets rörliga kredit i riksgäldskontoret höjes. Fullmäktige vill därför, trots den ökning av riksgäldskontorets lånebehov, som ett bifall till framställningen skulle åtminstone temporärt komma att medföra, icke motsätta sig förslaget i denna del. Härvid utgår fullmäktige från att den rörliga krediten — såsom hittills — tages i anspråk allenast då så är oundgängligen erforderligt och dels att domänstyrelsen tager initiativ till att åter nedbringa kreditens maximibelopp, när ändrade förhållanden kan motivera detta. Det bör ankomma på fullmäktige att efter samråd med domänstyrelsen fastställa den ränta, domänverket skall gälda å ifrågavarande kredit.

Mot en ökning av Aktiebolaget statens skogsindustriers aktiekapital har fullmäktige i och för sig ingen erinran. I likhet med statskontoret anser fullmäktige emellertid, att denna ökning bör ske genom att anslag för ändamålet anvisas å kapitalbudgeten.

Departementschefen.

»Såsom framgår av det föregående avser förevarande framställning närmast de ekonomiska förhållandena mellan domänverket och Aktiebolaget statens skogsindustrier. Framställningen innefattar sålunda förslag om att dels fördubbla bolagets nuvarande aktiekapital å 22 000 000 kronor genom anlåtande av överskott å domänverkets rörelse, dels ock öka verkets rörliga kredit i riksgäldskontoret med 30 000 000 kronor i syfte att möjliggöra för verket att tillhandahålla bolaget erforderliga förlagsmedel.

Vad först angår frågan om bolagets aktiekapital framgår av utredningen i ärendet, att bolagets eget kapital är alltför lågt i jämförelse med vad andra skogsindustriella företag förfogar över. Enligt vad domänstyrelsen uppgivit uppgick sålunda nämnda kapital den 31 december 1951 endast till 15 procent av årsleveransvärdet, medan motsvarande siffra för ett tiotal andra större skogsindustriföretag i landet utgjorde i medeltal drygt 38 procent. Detta innebär, att statens skogsindustriers eget kapital uppgår till blott 40 procent av vad andra liknande företag disponerar över, om man jämför det egna kapitalet med årsleveransvärdet. Att ordna sitt kapitalbehov på samma sätt som de enskilda företagen, d. v. s. genom fondemissioner, har bolaget icke ansett möjligt, eftersom det icke disponerar egna skogar eller vattenfall och därjämte sett sig nödsakat att modernisera sina anläggningar. De olägenheter, kapitalbristen innebär för statens skogsindustriers del, torde vara uppenbara. Med hänsyn till nu angivna förhållanden anser även jag, att bolagets aktiekapital bör ökas. Mot beräkningen av kapitalbehovet har jag icke något att erinra. Jag tillstyrker därför, att 22 000 000 kronor ställes till domänverkets förfogande för att användas till en fördubbling av aktiekapitalet. Däremot kan jag icke förorda, att medlen ställes till förfogande på det sätt styrelsen ifrågasatt. För min del ansluter jag mig till vad statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret föreslagit i ämnet. För ändamålet bör alltså anvisas ett särskilt investeringsanslag å 22 000 000 kronor. Anslaget bör benämnas Rörelsekapital för domänverket samt uppföras under Statens affärsverksfonder: Domänverket.

Beträffande framställningens andra del torde jag få erinra om att riksdagen vid bildandet av statens skogsindustrier förutsatte, att domänverket skulle förse bolaget med erforderliga rörelsemedel. På grund av den ökade omslutningen i fråga om domänverkets egen verksamhet räcker emellertid de rörelsemedel, vilka hittills ställts till verkets förfogande, icke till för att även tillgodose bolagets nu anmälda behov av dylika medel. Med hänsyn till det anförda torde det vara ofrånkomligt att öka domänverkets rörliga kredit hos riksgäldskontoret. Det av styrelsen begärda beloppet å 30 000 000 kronor synes vara erforderligt för ändamålet. Domänverkets kredit hos riksgäldskontoret skulle härigenom komma att uppgå till sammanlagt

80 000 000 kronor. Till den sålunda förordade åtgärden torde riksdagens medgivande böra inhämtas.

I enlighet med vad domänstyrelsen anfört synes domänverkets kredit till bolaget böra utformas så, att ett fast grundbelopp å 20 000 000 kronor ställes till förfogande för bolaget. I fråga om denna kredit synes böra erläggas i huvudsak samma ränta som vid vanliga långfristiga lån. Räntan bör alltså vara förhållandevis låg, dock givetvis något högre än vad domänstyrelsen har att själv erlægga till riksgäldskontoret. I den mån bolaget behöver anlita ytterligare kredit, bör denna göras kortfristig och löpa med så mycket högre ränta, att bolaget därigenom stimuleras att även undersöka möjligheterna på den allmänna lånemarknaden. Det torde emellertid få ankomma på fullmäktige i riksgäldskontoret att efter samråd med domänstyrelsen fatta närmare beslut i räntefrågan.

Jag vill slutligen tillfoga, att jag i likhet med statskontoret samt fullmäktige i riksgäldskontoret utgår från att nu berörda kreditmöjligheter av såväl domänverket som statens skogsindustrier icke utnyttjas i vidare mån än som oundgängligen erfordras. Såsom fullmäktige uttalat bör domänstyrelsen vidare söka nedbringa kreditens maximibelopp, när ändrade förhållanden kan motivera detta.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag innebär till en början, att 22 000 000 kronor skall ställas till domänstyrelsens förfogande för att användas till motsvarande ökning av statens skogsindustriers aktiekapital. I motionen II: 420 yrkas emellertid, att denna hemställan skall lämnas utan bifall även om att en utredning skall komma till stånd för att klarlägga bolagets ekonomiska ställning, hittills vidtagna dispositioner och planerad expansion.

Med anledning härav får utskottet erinra om att 1941 års riksdag fattade beslut om att domänverkets skogsindustriella rörelse i viss utsträckning skulle överföras till ett för ändamålet bildat bolag. I anslutning härtill anförde utskottet (utl. nr 32/1941), bland annat, att rörelsen vore ett rent affärsföretag, som måste drivas i konkurrens med såväl utländska som inhemska företag. Om rörelsen bedreves i bolagsform, skulle driften vid de olika anläggningarna lättare och smidigare kunna anpassas efter konjunkturläget och förändringarna på världsmarknaden än om den bedreves i statlig regi. Aktiemajoriteten i bolaget borde ägas av domänverket. För att bolaget likväl skulle få en självständig ställning i förhållande till domänstyrelsen, borde emellertid vissa ledamöter i bolagets styrelse och någon revisor utses av Kungl. Maj:t.

I enlighet med dessa grunder bildades statens skogsindustrier. De anläggningar, som överläts å bolaget i samband därmed, hänförde sig till en del träindustriföretag av växlande kvalitet, som staten övertagit på 1930-talet för att bereda sysselsättning under en arbetslöshetsperiod. Den genomgripande modernisering, som sedan ägt rum i fråga om dessa, torde ha varit mycket välmotiverad. Därjämte har vissa nyinvesteringar ägt rum. Enligt upplysningar, som i annat sammanhang lämnats riksdagen, har under 10-årsperioden 1942—1951 28,8 procent av dessa hänfört sig till sågverksindu-

strien, medan återstoden belöpt på cellulosa-, wallboard-, snickeri- och mineralindustrierna ävensom på särskilda trädestillationsanläggningar, som bolaget inrättade under krigsåren på statsmakternas begäran. Dessutom har enligt uppgift under samma period omkring 19 000 000 kronor använts för upprustning och nybyggnad av industriens bostadsbestånd och till andra sociala anordningar för de anställda. Bolagets aktiekapital har under samma tid förblivit oförändrat.

Generaldirektören och chefen för domänverket samt verkställande direktören för statens skogsindustrier har härutöver inför utskottet lämnat upplysningar om bolagets kapitalbehov.

Av vad sålunda och i övrigt förekommit i ärendet synes enligt utskottets mening framgå, att bolagets eget kapital är lågt i jämförelse med andra skogsindustriella företag. Då det icke torde vara möjligt för bolaget att på annat sätt ordna sitt kapitalbehov, finner utskottet sig böra biträda Kungl. Maj:ts förslag i denna del och förordar alltså, att ett investeringsanslag av 22 000 000 kronor skall ställas till domänstyrelsens förfogande för ändamålet.

Det i nyssnämnda motion framställda yrkandet om en utredning av statens skogsindustriers ekonomiska ställning m. m. finner utskottet ej skäl biträda.

Kungl. Maj:ts hemställan om bemyndigande för fullmäktige i riksgäldskontoret att tillhandahålla domänverket en rörlig kredit av ytterligare 30 000 000 kronor, eller sålunda tillhoppa 80 000 000 kronor, samt de angivna villkoren för krediten föranleder ingen erinran från utskottets sida. Utskottet vill emellertid i samband därmed understryka angelägenheten av att kreditmöjligheterna icke utnyttjas i vidare mån än som oundgängligen erfordras samt att kreditens maximibelopp nedbringas, så snart ändrade förhållanden kan motivera detta.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 420, såvitt nu är i fråga, till *Rörelsekapital för domänverket* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 22 000 000 kronor;

2) avslå det i motionen II: 420 framställda yrkandet om en utredning beträffande statens skogsindustriers ekonomiska ställning, hittills företagna dispositioner och planerad expansion; samt

3) bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att, för att bereda domänverket rörelsekapital, tillhandahålla sagda verk en rörlig kredit av ytterligare 30 000 000 kronor eller sålunda tillhoppa högst 80 000 000 kronor.

4:o) **Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar.** *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 29/9 och 29/11 1952) hemställer, att för nästa budgetår ett belopp av 201 500 kronor skall anvisas till byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar.

Departementschefen.

»Med hänsyn till att inskränkningar i den statliga investeringsverksamheten alltjämt är nödvändiga, är jag icke beredd att tillstyrka de för nästa budgetår planerade byggnadsarbetena i den omfattning högskolestyrelsen avsett. För min del kan jag endast förorda, att medel nu skall anvisas till inköp av fastigheten Öjebyn 31⁶⁰, vilken skall användas såsom bostad för en assistent vid försöksgården. Mot den begärda köpeskillingen för fastigheten, 45 000 kronor, har jag icke något att erinra. Vid bifall till mitt förslag skulle alltså ett belopp av 45 000 kronor behöva upptagas för ändamålet.

Slutligen vill jag i detta sammanhang framhålla, att av övriga byggnadsföretag maskinhallen vid Wiad enligt min åsikt torde vara att hänföra till sådana arbeten, som bör komma i fråga att medtagas vid uppgörande av en ny allmän beredskapsstat.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts framställning föranleder icke någon erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten m. m. vid statens försöksgårdar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 45 000 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond.

5:o) **Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök.** *Styrelsen för lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* (skr. 26/9 1952) hemställer, att för nästa budgetår skall anvisas ett investeringsanslag av 2 238 500 kronor till byggnadsarbeten vid högskolan och lantbruksförsöken. Härvid har styrelsen utgått från kostnadsberäkningar, avseende prisläget sommaren 1950 eller tidigare. Sedermera har emellertid *byggnadsstyrelsen* (skr. 8/12 1952) verkställt nya beräkningar motsvarande prisläget den 1 juli 1952. Enligt dessa beräkningar erfordras 3 498 000 kronor för ifrågavarande ändamål.

Vidare har högskolestyrelsen (skr. 4/10 1952) hemställt, att å tilläggsstat för innevarande budgetår skall anvisas ett anslag av 10 000 kronor för omändring av förutvarande vaktmästarbostaden i statens jordbruksförsöks institutionsbyggnad till lokaler för laboratorie- och kontorsgöromål.

Dessutom föreligger en framställning från *byggnadsstyrelsen* (skr. 11/12 1952), att Kungl. Maj:t måtte dels godkänna ett preliminärt avtal med Uppsala stad angående anläggning av avloppsledningar vid lantbrukshögskolan och dels föreslå riksdagen att för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 340 000 kronor för ändamålet.

Departementschefen.

»På grund av den stränga återhållsamhet, som fortfarande måste iakttagas i fråga om byggnadsverksamheten, torde jämväl för nästa budgetår medel böra anvisas endast till sådana byggnadsarbeten av mindre omfattning, som är oundgängligen nödvändiga. Från denna utgångspunkt är jag beredd att tillstyrka, att ett belopp av 47 000 kronor skall anvisas till fortsatta ombyggnadsarbeten i institutionen för organisk kemi. Därutöver anser jag i likhet med högskolestyrelsen angeläget, att omändringen av förutvarande vaktmästarbostaden i jordbruksförsökens institutionsbyggnad till laboratorie- och kontorslokaler, till vilken anslag begärts å tilläggsstat för innevarande budgetår, bör komma till utförande. Enligt min mening torde det dock vara tillräckligt, om de för ändamålet äskade medlen, 10 000 kronor, anvisas för nästa budgetår.

Vad angår förslaget om anläggning av avloppsledningar vid högskolan, kan jag icke taga ställning till denna fråga, förrän ärendet närmare beretts inom departementet. Med hänsyn härtill finner jag mig icke nu kunna förorda någon medelsanvisning för ändamålet. Icke heller är jag beredd att äska medel till de återstående byggnadsföretag och övriga arbeten, som föreslagits.

Vid bifall till vad jag i det föregående tillstyrkt skulle till byggnadsarbeten för nästa budgetår behöva anvisas ett investeringsanslag av (47 000 + 10 000 =) 57 000 kronor.»

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 57 000 kronor.

6:o) *Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut.* *Styrelsen för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* (skr. 27/8 1952) hemställer, att medel skall anvisas till utförande av vissa närmare angivna byggnadsföretag. I sin framställning har institutstyrelsen anfört, bland annat, att styrelsen ämnar hemställa att få använda hela anslaget för innevarande budgetår, 200 000 kronor, för en första utbyggnad av växthusanläggningen i Alnarps trädgårdar. Ritningar och kostnadsberäkningar angående de föreslagna byggnadsföretagen har upprättats av *byggnadsstyrelsen* (skr. 20/10 1952) på grundval av prisläget den 1 juli 1952. Enligt dessa beräkningar erfordras för ifrågavarande ändamål ett belopp av tillhoppa 1 317 000 kronor.

Departementschefen.

»Enligt min mening föreligger ett avsevärt behov av ny- och ombyggnadsarbeten vid institutet. I nuvarande läge är jag emellertid nödsakad att i största möjliga utsträckning inskränka medelsanvisningen för sådana ända-

mål. Av det förut anförda framgår, att institutet har för avsikt att använda det belopp av 200 000 kronor, som för innevarande budgetår anvisades för byggnadsarbeten, till den planerade utbyggnaden av växthusanläggningen i Alnarps trädgårdar. Denna har kostnadsberäknats till 285 000 kronor. Vid valet mellan de olika ändamål, för vilka medel nu begäres, har jag med hänsyn härtill stannat för att förorda, att för nästa budgetår medel skall anvisas för fullbordandet av nämnda utbyggnad. Härför erfordras 85 000 kronor. I övrigt finner jag mig icke kunna biträda äskandena.»

Utskottet. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 85 000 kronor.

7:o) **Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan.** *Styrelsen för veterinärhögskolan* (skr. 27/8 och 8/10 1952) hemställer, att till byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan skall för nästa budgetår anvisas ett anslag å 1 805 000 kronor. Till grund för anslagsäskandet ligger kostnadsberäkningar av byggnadsstyrelsen, vilken även på vissa punkter uttalat sig om lämpligheten eller behovet av de föreslagna arbetena. Anslaget avser följande byggnadsföretag.

1. Nya studentkårs- och restauranglokaler	945 000
2. Nybyggnad för undervisning och forskning i köttkontroll och allmän födoämneshygien	375 000
3. Ombyggnad inom patologisk-anatomiska avdelningen	85 000
4. Ombyggnad av panncentralen	340 000
5. Om- och nybyggnad av gödselstäder	60 000

Summa kronor 1 805 000

Departementschefen.

»Förslaget om nybyggnad av studentkårs- och restauranglokaler vid högskolan har framförts i högskolestyrelsens anslagsäskanden de senaste åren. Vid behandlingen av denna fråga i 1952 års kapitalbudget underströk jag angelägenheten av att densamma skulle lösas så snart som möjligt. Emellertid ansågs företaget då med hänsyn bland annat till svårigheterna på byggnadsmarknaden i Stockholm böra anstå till ett kommande år. Riksdagens jordbruksutskott fann — under hänvisning till mitt nyssnämnda uttalande — det vara av vikt att företaget skulle komma till stånd inom en nära framtid. Utskottet förutsatte därvid, att Kungl. Maj:t därest förhållandena det medgav skulle förelägga 1953 års riksdag förslag till lösning av denna byggnadsfråga. Enligt min mening bör byggnadsföretaget nu komma till utförande. Kostnaderna härför har numera uppskattats till 945 000 kronor. För min del anser jag dock, att byggnaden bör kunna uppföras för ett 100 000 kronor lägre belopp. En medelsanvisning av 845 000 kronor torde alltså vara till fyllest.

Såsom byggnadsstyrelsen anfört är emellertid ombyggnad av panncentralen en förutsättning för att bland annat kår- och restauranglokalerna skall kunna uppföras. Med hänsyn härtill torde det vara oundgängligen nödvändigt att äska medel även för ifrågavarande ombyggnadsarbete. Härför har beräknats ett belopp av 340 000 kronor. Till de båda byggnadsföretagen bör sålunda anvisas (845 000 + 340 000 =) tillhoppa 1 185 000 kronor.

Till de övriga byggnadsarbeten, som föreslagits, är jag i nuvarande läge icke beredd att förordna någon medelsanvisning. Med utförande av dessa företag torde alltså tills vidare få anstå.»

Utskottet. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att nya studentkårs- och restauranglokaler nu bör komma till stånd vid veterinärhögskolan. Då ombyggnad av panncentralen är en förutsättning för att bland annat dessa lokaler skall kunna uppföras, tillstyrker utskottet jämväl förslaget om medelsanvisning för detta ändamål. Mot beräkningen av medelsbehovet för ifrågavarande byggnadsföretag har utskottet icke något att erinra. Även i övrigt biträder utskottet Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 1 185 000 kronor.

8:o) *Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt.* *Styrelsen för statens centrala frökontrollanstalt* (skr. 20/9 1952) har dels hemställt om ett belopp av 7 000 kronor för uppförande av en barack, vilken avses såsom lagringsplats för anstaltens blankettförråd, dels ock anmält frågan om anvisande av medel till vissa ombyggnads- och ändringsarbeten å anstaltens huvud- och bostadsbyggnader.

Departementschefen.

»Såsom anstaltsstyrelsen framhållit kan det, särskilt med hänsyn till brandfaran, icke anses tillfredsställande, att anstaltens blankettförråd förvaras i det för tjänstebilen avsedda garaget. Jag tillstyrker därför, att en barack skall uppföras för ändamålet. Mot de av styrelsen beräknade kostnaderna därför, 7 000 kronor, har jag icke något att erinra.

Vad beträffar frågan om anvisande av medel för vissa ombyggnads- och ändringsarbeten å anstaltens huvud- och bostadsbyggnader torde jag få anmäla, att ifrågavarande arbeten ännu är föremål för utredning och kostnadsberäkning, varför jag icke är beredd att nu taga ställning därtill.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts framställning föranleder icke någon utskottets erinran, och utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid statens centrala frökontrollanstalt* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 7 000 kronor.

9:o) **Byggnadsarbeten vid skogshögskolan.** Styrelsen för skogshögskolan (skr. 15/11 1952) hemställer, att till byggnadsarbeten vid skogshögskolan skall för nästa budgetår anvisas ett investeringsanslag av 1 157 000 kronor.

Departementschefen.

»Med anledning av högskolestyrelsens förslag till byggnadsarbeten för nästa budgetår torde jag få erinra om att skogshögskolan för innevarande budgetår erhållit anslag till ett stort och kostnadskrävande byggnadsföretag. Jag anser därför, att medel för nästa budgetår endast bör anvisas till sådana byggnadsarbeten av mindre omfattning, som icke kan uppskjutas utan olägenhet. På grund härav anser jag mig blott kunna tillstyrka, att medel upptages för inredandet av bostadsrum å vinden i den nya biblioteksbyggnaden, vars uppförande just skall påbörjas. Jag förordar sålunda, att ett belopp av 45 000 kronor anvisas för detta ändamål.»

Utskottet. Då utskottet icke har något att erinra mot Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Byggnadsarbeten vid skogshögskolan* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 45 000 kronor.

Statens utlåningsfonder.

10:o) **Statens lånefond för hästavelns befrämjande.** Enligt riksdagens medgivande må ur fonden under budgetåret 1952/53 tagas i anspråk till lån för inköp av varmblodiga avelsston 350 000 kronor, för inköp av hingsstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 225 000 kronor, för inköp av nordsvenska avelsston 125 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenerras 400 000 kronor samt för förvärv av ridhusbyggnader och för anskaffande av för ridhusdrift erforderligt hästmateriel m. m. 250 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen (skr. 27/8 1952) uttalar, att det icke synes erforderligt att anvisa något kapitaltillskott till fonden för budgetåret 1953/54. Enligt styrelsens mening bör icke heller någon ändring göras beträffande de belopp, som må tagas i anspråk för lån till olika ändamål.

Departementschefen.

»Såsom lantbruksstyrelsen anfört torde nytt kapital icke behöva tillföras fonden för nästa budgetår. Jag ansluter mig även till styrelsens uppfattning, att någon ändring icke bör ske beträffande utlåningen från fonden. För nästa budgetår torde sålunda böra få tagas i anspråk samma lånebelopp som för innevarande budgetår.»

Utskottet. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts framställning och hemställer alltså,

att riksdagen må medgiva, att ur statens lånefond för hästavelns befrämjande må under budgetåret 1953/54 tagas i anspråk till lån för inköp av varmblodiga avelsston 350 000

kronor, för inköp av hingstar av nordsvensk eller gudbrandsdalsk ras 225 000 kronor, för inköp av nordsvenska avelston 125 000 kronor, för inköp av avelshingstar av ardenerras 400 000 kronor samt för förvärv av ridhusbyggnader och för anskaffande av för ridhushrift erforderligt hästmateriel m. m. 250 000 kronor.

11:o) **Kronotorparnas inventarielånefond.** I enlighet med Kungl. Maj:ts under denna punkt gjorda framställning, som grundar sig på en av domänstyrelsen och lantbruksstyrelsen verkställd beräkning av medelsbehovet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kronotorparnas inventarielånefond* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 kronor.

12:o) **Bevattningslånefonden.** Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag under denna punkt och hemställer,

att riksdagen må medgiva, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisade reservationsanslaget till Bevattningslånefonden må under budgetåret 1953/54 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

13:o) **Statens skogslånefond.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning under förevarande punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att det för budgetåret 1948/49 anvisade investeringsanslaget till Statens skogslånefond må under budgetåret 1953/54 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

14:o) **Lånefonden för insamling av skogsfrö.** Utskottet biträder Kungl. Maj:ts framställning och hemställer,

att riksdagen må medgiva, att det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1948/49 anvisade investeringsanslaget till Lånefonden för insamling av skogsfrö må under budgetåret 1953/54 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

Fonden för låneunderstöd.

15:o) **Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantmanna- och lantushållsskolor.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att det för budgetåret 1947/48 anvisade investeringsanslaget till Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantmanna- och lantushållsskolor må under budgetåret 1953/54 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

16:o) **Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.** För innevarande budgetår har för detta ändamål anvisats ett investeringsanslag å 500 000 kronor. Bestämmelser rörande anslaget användning är meddelade i kungörelsen den 11 maj 1934 (nr 138) angående lån av statsmedel för främjande av beredning, förvaring och avsättning av fisk, ändrad genom kungörelsen nr 314/1948.

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök (skr. 15/8 1952) hemställer, att för ifrågasvarande ändamål skall anvisas ett investeringsanslag av 500 000 kronor för nästa budgetår. Styrelsen upplyser därvid, att vid ingången av innevarande budgetår fanns en behållning å anslaget av 1 980 000 kronor.

Föredraganden.

»Anslagsbehovet för ifrågasvarande ändamål uppskattas av fiskeristyrelsen till 500 000 kronor för nästa budgetår. Vid beräkningen av detta belopp har styrelsen beaktat, att å anslaget finns en avsevärd behållning ävensom att gällande byggnadsreglering torde framtvinga en begränsning av låneverksamheten. Enligt min mening torde det emellertid vid nu angivna förhållanden vara tillräckligt, om anslaget för nästa budgetår uppföres med ett belopp av endast 300 000 kronor.»

Utskottet. Då utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lån till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 300 000 kronor.

Fonden för förlag till statsverket.

17:o) **Lagring av jordbruksprodukter.** Kungl. Maj:t har genom särskilda beslut, senast den 22 februari 1952, ställt sammanlagt 108 175 000 kronor från vissa under fonden för förlag till statsverket anvisade anslag till statens livsmedelskommissionens och sedermera statens jordbruksnämnds förfogande att användas för lagring av jordbruksprodukter. Av det tillgängliga kapitalet hade emellertid den 15 augusti 1952 bundits 89 271 000 kronor.

Statens jordbruksnämnd (skr. 26/8 1952) hemställer, att ett anslag av 30 000 000 kronor skall anvisas för nästa budgetår för lagring av jordbruksprodukter.

Departementschefen.

»I propositionen nr 236/1952 angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område uttalade jag, att statsmakterna borde i viss utsträckning lämna stöd åt säsongmässig lagring av kött, fläsk och smör. Jag underströk emellertid samtidigt, att stödet icke borde innefatta annat än bestridande av lagringskostnaderna samt tillhandahållande av rörelsemedel i den utsträckning, som kunde befinnas lämplig. I sitt av riksdagen godkända utlåtande (utl. nr 48; r. skr. nr 404) biträdde jordbruksutskottet vad jag så

lunda uttalat angående lagringsstödets omfattning och godtog tillika vad jag anfört rörande finansieringen av beredskapslagringen.

Av jordbruksnämndens framställning framgår, att större delen av de förut anvisade medlen redan bundits i lagringsverksamheten. Nämnden har därför begärt, att ytterligare medel till ett belopp av 30 000 000 kronor skall ställas till förfogande för finansieringen av den fortsatta verksamheten på området. Vid sin uppskattning av medelsbehovet har nämnden bland annat räknat med en viss minskning i fråga om kapitalbehovet för smör. Å andra sidan har uppkommit en väsentlig ökning av lagringsbehovet på grund av den höjda produktionen av fläsk. Ett ökat medelsbehov uppkommer även i och med att en nu på annat sätt finansierad lagring av valolja samt kopra och kokosolja kommer att överföras till den statliga beredskapslagringen.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser jag i likhet med nämnden, att ytterligare medel bör anvisas för den statliga lagringen av jordbruksprodukter. Emellertid torde den begärda medelsanvisningen kunna begränsas i icke obetydlig mån. För min del anser jag det sålunda vara tillfyllest, om 20 000 000 kronor beräknas för ändamålet.»

Utskottet. Utskottet delar departementschefens uppfattning, att ytterligare medel bör anvisas för lagring av jordbruksprodukter. Då anslagsberäkningen för ändamålet icke föranleder erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lagring av jordbruksprodukter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 20 000 000 kronor.

Diverse kapitalfonder.

18:o) **Jordfonden.** Vid 1940 års riksdag (prop. nr 130; r. skr. nr 273) beslöts inrättandet av en kapitalfond, benämnd jordfonden. Fondens medel skall jämlikt beslut av 1948 års riksdag (prop. nr 149; r. skr. nr 233) användas, bland annat, för att bestrida lantbruksnämndernas kostnader för fastighetsförvärv i samband med åtgärder för yttre rationalisering på jordbrukets område. Riksdagen har för budgetåren 1940/41—1943/44 samt 1948/49 och 1949/50 till jordfonden anvisat anslag av respektive 3 000 000, 2 000 000, 1 000 000, 500 000, 10 000 000 och 15 000 000 kronor. För budgetåren 1944/45—1947/48 och 1950/51—1951/52 har några medel icke anvisats. För innevarande budgetår har såsom kapitaltillskott till fonden anvisats 5 000 000 kronor. Fondens disponibla behållning den 1 juli 1952 utgjorde omkring 10 800 000 kronor.

Lantbruksstyrelsen (två skr. 27/8 1952) hemställer, att till fonden skall anvisas dels för nästa budgetår ett investeringsanslag av 15 000 000 kronor, dels ock å tilläggsstat för innevarande budgetår ett investeringsanslag av 5 000 000 kronor. Styrelsen har därvid framhållit, att det knappast låter

sig med säkerhet beräknas, vilka belopp som kommer att erfordras och hur stora belopp som under året kommer att återflyta till fonden. För att risk ej skall uppstå för att rationaliseringsverksamheten skall hämmas genom bristande tillgång på medel, synes det styrelsen emellertid angeläget, att jordfonden erhåller ytterligare kapitaltillskott.

Departementschefen.

»Det är såsom lantbruksstyrelsen framhållit svårt att bedöma, i vilken utsträckning jordfonden kan komma att tagas i anspråk under nästa budgetår. Även om den nuvarande behållningen å fonden är avsevärd, anser jag mig emellertid med hänsyn till de av styrelsen uttalade farhågorna för att rationaliseringsverksamheten skall behöva inskränkas på grund av bristande tillgång på medel böra tillstyrka, att ytterligare medel anvisas under fonden. Jag kan emellertid icke förorda en medelsanvisning av den omfattning, som lantbruksstyrelsen föreslagit. Enligt min mening torde det nämligen vara tillräckligt, om fonden tillföres ett kapitaltillskott av 15 000 000 kronor. Detta innebär sålunda, att jag anser mig icke kunna biträda förslaget, att ytterligare medel skall ställas till förfogande för innevarande budgetår.»

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts framställning hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Jordfonden* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 15 000 000 kronor.

19:o) **Arrendeegnehemsfonden.** Biträdande Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva, att det för budgetåret 1943/44 anvisade anslaget till Arrendeegnehemsfonden må under budgetåret 1953/54 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

20:o) **Statens reproduktionsanstalts fond: Utökad maskinell utrustning.** För innevarande budgetår har å kapitalbudgeten under rubriken Statens reproduktionsanstalts fond anvisats dels 280 000 kronor till utökad maskinell utrustning, dels ock 5 000 kronor till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten.

Med överlämnande av en framställning från statens reproduktionsanstalt ävensom yttrande däröver från statens tryckeriintendent hemställer *lantmästeristyrelsen* (skr. 15/9 1952), att för nästa budgetår skall anvisas dels ett investeringsanslag av 193 500 kronor till utökad maskinell utrustning vid anstalten, dels ett investeringsanslag av 5 000 kronor till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten.

Föredraganden.

»De föreslagna nyanskaffningarna torde komma att medföra en önskvärd rationalisering av driften vid reproduktionsanstalten. Likaså synes det än-

damålsenligt att utbyta vissa förslitna maskiner mot nya sådana. Jag tillstyrker därför, att erforderliga medel anvisas för ändamålet. Kostnadsberäkningarna, vilka slutar å tillhoppa 193 500 kronor, torde böra godtagas. Jag har icke heller något att erinra mot att även för nästa budgetår anvisas ett anslag av 5 000 kronor till ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten vid anstalten.»

Utskottet. Kungl. Maj:ts framställning föranleder icke någon erinran från utskottets sida. Utskottet hemställer alltså under denna punkt,

att riksdagen må till *Statens reproduktionsanstalts fond: Utökad maskinell utrustning* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 193 500 kronor.

21:o) **Statens reproduktionsanstalts fond: Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten.** Under återopande av vad som anförts under nästföregående punkt hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Statens reproduktionsanstalts fond: Ersättningsanskaffningar och förnyelsearbeten* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 kronor.

22:o) **Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond: Inköp av maskiner för torrlägningsverksamheten.** För innevarande budgetår har under rubriken Väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond anvisats ett investeringsanslag av 1 000 000 kronor till inköp av maskiner för torrlägningsverksamheten (prop. 84/1952).

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen (skr. 23/8 1952) hemställer, att för budgetåret 1953/54 skall anvisas ett investeringsanslag av 500 000 kronor för ifrågavarande ändamål. Styrelsen framhåller därvid, att de för innevarande budgetår anvisade medlen beräknas komma att helt tagas i anspråk under budgetåret. I övrigt hänvisar styrelsen beträffande motiveringen för det äskade anslagsbeloppet till en av lantbruksstyrelsen upprättad promemoria i ärendet.

Departementschefen.

»Såsom lantbruksstyrelsen uppgivit är det på grund av den stora efterfrågan för närvarande mycket svårt att i öppna marknaden till rimliga priser hyra för torrlägningsföretag lämpliga maskiner. Det synes mig därför angeläget, att möjlighet finnes att i önskvärd omfattning uthyra sådana maskiner från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Dennas maskinpark torde emellertid icke vara tillräcklig för närvarande. Med hänsyn härtill är det enligt min mening påkallat, att ytterligare medel ställes till förfogande för inköp av dylika maskiner. Jag biträder fördenskull styrelsens förslag, att ett investeringsanslag av 500 000 kronor skall anvisas för ändamålet. Anslaget bör lämpligen äskas under väg- och vattenbyggnadsverkets förrådsfond.»

Utskottet. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts framställning och hemställer,

att riksdagen må till *Väg- och vattenbyggnadsverkets för-
rådsfond: Inköp av maskiner för torrlägningsverksamhe-
ten* för budgetåret 1953/54 anvisa ett investeringsanslag av
500 000 kronor.

23:o) **Uppskjutna frågor.** Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtan-
den beträffande de i propositionen under följande punkter upptagna frågor-
na, nämligen

punkten 11: Jordbrukets lagerhusfond och

punkten 14: Fiskerilånefonden,

vilket utskottet härmed får för riksdagen
anmäla.

Stockholm den 5 mars 1953.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Tjällgren, Anderberg, Lage Svedberg,
Jon Jonsson*, Eskilsson, Bertil Andersson, Sundberg*, Bror Nilsson, Nord
och Hansson; samt

från andra kammaren: herrar Gustafson i Dädesjö, Jacobson i Vil-
helmina, Andersson i Hyssna, Hæggbloom*, Antby, Jonsson i Järvsand och
Pettersson i Dahl, fru Eriksson i Hallstahammar och herr Ahlsten;

dock att vid behandlingen av punkten 3 herrar Snygg, Sigfrid Larsson,
Utbult och Svensson i Vä deltagit i stället för herrar Jon Jonsson, Bror Nil-
sson, Antby och Pettersson i Dahl.